

ANVISNING FÖR ARRANGEMANG AV UNGDOMSVALET

NUORISOVAALIT.fi
ungdomsvalet.fi

Om ungdomsvalet

Ungdomsvalet är ett verktyg för demokratifostran för grund- och andra stadiets skolor. I ungdomsvalet röstar man på samma kandidater som i det egentliga valet. Man strävar efter att ge röstningserfarenhet åt de unga och att uppmuntra dem till samhällelig påverkan samt ge färdigheter för att skapa egna åsikter.

Obs! Ifall det finns unga från flera olika kommunala områden i skolan lönar det sig att välja skolans kommun som valdistrikt.

Anmälan

Anmälan sker via en elektronisk blankett före den 1.4. Tilläggsuppgifter och anmälningslänken finns på adressen www.ungdomsvalet.fi. På Ungdomsvalet.fi-sidan kommer även annat material i samband med Ungdomsvalet, t.ex. valsedeln och en mall för rösträkning.

Röstberättigade

Ungdomsvalet är ämnat för underåriga ungdomar som inte får rösta i det egentliga valet. I praktiken lönar det sig att begränsa rösträtten till exempelvis klasser som har samhällslära på schemat. Lärarna kan själva bedöma sina elevers mognad: alla som röstar ska förstå vad valet handlar om.

Det är nödvändigtvis inte lönsamt att de studerande som har rösträtt i det egentliga valet deltar i Ungdomsvalet. Det viktigaste är att säkerställa att ingen ungdom tror att röstningen i Ungdomsvalet ersätter deltagandet i det egentliga valet!

Om skolan ändå på ett eller annat sätt vill ta med alla elever och studerande i valupplevelsen kan man ytterligare arrangera en "folkomröstning" i Ungdomsvalet. Då kan man till exempel be elever och studerande om förbättringsförslag gällande skolan och lärandemiljön då man behandlar kommunalvalsteman och samlar in valpanelfrågor. Bland dessa förslag röstar man sedan fram en vinnare med hjälp av hela skolan. Det vinnande förslaget förverkligas. Folkomröstningen kräver även en så pass stort satsning av lärarna och elevrådet att de förslag som går till omröstning verkligen är genomförbara.

Kom ihåg att uppmuntra myndiga studerande att besöka valurnorna i det egentliga valet. Placera ut ett allmänt meddelande om till exempel närmaste förhandsröstningsställe på en synlig plats i skolan. Behandla valteman tillsammans med alla studerande och de unga kandidaternas kandidatbank kan till exempel rekommenderas för såväl myndiga som minderåriga. Uppmuntra de unga att skapa egna åsikter. Om lärarkåren och de studerande kan komma överens om en gemensam praxis kan man göra det möjligt att gå och rösta under skoltid utan att få försenings- eller frånvaroanmärkning. Från skolans sida är detta en liten men betydande gest som visar att röstningen är uppskattad.

ARRANGEMANG VID VALLOKALEN

Gör vallokalen så äkta som möjligt. Här hjälper det med bra utrymmen och omsorgsfulla arrangemang. Det lönar sig att bekanta sig med Justitieministeriets valanvisningar på webbsidan Vaalit.fi. Partiernas eller kandidaternas broschyrer eller övrigt reklammaterial får inte förekomma i vallokalerna.

Till vallokalen behövs:

- Elevlista
- Valsedlar
- Valbås
- Kandidatlistor*
- Pennor och kandidatlistor i valbåsen
- Bord för valfunktionärer
- Stämpel eller markerande penna (skolans stämpel går bra)

Valbås och valurnor kan lånas från kommunen vilket bidrar till att Ungdomsvalets röstningstillfälle känns så äkta som möjligt! Ta dock i beaktande kommunens egna valarrangemang för att undvika överlappningar.

*Kandidatlistorna fås från Justitieministeriets resultat- och informationsservice gällande kommunalvalet:
<http://tulospalvelu.vaalit.fi/KV-2017/se>

Valfunktionärer

Elever/studerande och lärare kan väljas som valfunktionärer. Det behövs minst fyra valfunktionärer för följande uppgifter:

- kontroll av rösträtten på skolans elevlista (kontrollpunkt)
- överlämnande av valsedel (kontrollpunkt)
- stämpling av valsedel (röstningspunkt)
- öppning och stängning av urnan (röstningspunkt)

Observera att det i större skolor kan gå åt en hel dag till att rösta i valet och då kan inte samma elever eller studeranden vara borta hela dagen från lektionerna. Kom alltså ihåg att rekrytera tillräckligt många valfunktionärer och ge dem anvisningar i tid!

RÖSTNINGSSITUATIONEN

Allmänt

Ge egna anvisningar åt väljarna och se till att valfunktionärerna kan instruera väljarna vid behov. På så sätt undviker man missförstånd och röstningstillfället löper smidigt. Om väljarna kommer i grupp till vallokalen är det möjligt att någon som inte vill rösta trots allt är på plats. Om någon meddelar att hen inte vill rösta behöver hen inte göra det.

Förfarande

1. Väljaren uppger sitt namn till valfunktionären som kontrollerar och streckar över det i elevlistan.
2. Valfunktionären överräcker valsedel och vägleder väljaren.
3. Väljaren går till ett ledigt valbås.
  - Se till att det finns kandidatlistor i valbåsen där man ännu kan kontrollera kandidatens nummer.
  - Lägg även en påminnelse i båset om att rösten förkastas som det finns andra markeringar än numret på valsedeln!
4. Den vikta valsedelns pärm stämplas och valsedeln läggs ner i urnan.
  - Valfunktionären vid valurnan ser till att valsedel inte läggs ner i urnan utan stämpel. Det här lyckas genom att täcka över urnans öppning med ett papper eller en skiva.

Bistående av väljaren

Vallokalen kan ha ett valbiträde som på väljarens begäran hjälper denna att markera rösten på valsedeln. Väljaren som behöver bistås kan även välja sitt eget biträde.

För mer information om tilläggsuppgifter om bistående av väljaren se vaalit.fi.

Information om demokrati, kommunalval och kandidater (även på olika språk) finns till exempel på följande sidor:

- kuntavaalit.fi/se
- vaalit.fi

Rösträkning och meddelande av resultat

1. Då röstningen har meddelats vara avslutad öppnas urnan, valsedlarna avlägsnas ur urnan och räknas.

- Rösträkningen får inte avbrytas utan måste utföras på en gång ända till slut.
- Räkna samtidigt antalet personer som använt sin rösträtt på röstningslistan.

2. Ungdomsvalsnämnden utser en medlem som för valprotokoll över rösträkningen. I valprotokollet ska följande saker anges:

- Skolans eller kommunens namn, datum och klockslag då röstningen inleddes och avslutades
- Antalet väljare som röstat
- Antalet valsedlar som lagts i valurnan
- Kandidaternas röstetal

3. Antalet valsedlar som lagts i valurnan räknas.

4. Valsedlarna kontrolleras och delas in i två grupper: godkända och förkastade.

Valsedeln förkastas om:

- någon annan valsedel än den som skolan gett har använts
- valsedeln saknar stämpel
- kandidatens nummer har markerats så att den inte kan tydas
- man har skrivit kandidatens namn istället för numret på valsedeln
- man har skrivit något annat än ett nummer på valsedeln
- man på valsedeln skrivit ett nummer som inte finns med på valdistriktets kandidatlista

5. Röstetalet för valdistriktets kandidater räknas.

- Varje kandidats röster samlas i en egen hög.
- Varje hög räknas igenom separat. En hög innefattar således en kandidats röstetal.
- Högarna räknas igenom så många gånger att röstningsresultatet säkert är rätt (dvs. att den totala mängden godkända röster och de olika kandidaternas sammanslagna röster stämmer överens).

Mall för rösträkning och rösträkningsprotokoll för Ungdomsvalet finns på adressen ungdomsvalet.fi. Materialet kommer upp på sidorna vecka 11. Röstetalen skrivs in i mallen för rösträkning som med hjälp av det d'Hondtska systemet räknar kandidaternas proportionella röstetal samt partiernas platser i kommunfullmäktige.

Kommunalvalsinformation om ungas fördelar och deltagande:

- Ehdokaspankki.fi: en bank som sammanställer profilerna för de ungas (18-28-årigas) kandidater där kandidaterna berättar om sig själva och sina målsättningar. Obs! Det lönar sig att rekommendera kandidatbanken även åt de studerande som är röstberättigade i det egentliga valet.
- Allians kommunalvalsmål: alli.fi/kommunalvalet
- Rumstavlan för barnens och de ungas fullmäktigeledamot: Huoneentaulu.fi